

Sexologi og Sexologens rolle

Birgitte Tingskov,

Sygeplejerske og Master i Sexologi

Agenda

- ❖ Sexologisk Klinik
- ❖ Hvad er seksualitet?
- ❖ Hvorfor beskæftige sig med sexologi i sundhedsvæsenet?
- ❖ Hvem kan tale med patienten om seksualiteten?
- ❖ Og hvordan gør jeg så det?

Sexologisk Klinik

- ❖ Afd. Læge Majken Højrup Wiborg
- ❖ Sygeplejerske Birgitte Tingskov
- ❖ Master i Sexologi fra Aalborg Universitet 2017

Samarbejder med:

- ❖ Fysioterapeuter på SVS
- ❖ Team for sexologi, lokalpsykiatrien OUH
- ❖ Nefrologer
- ❖ Endokrinologer

Sexologisk Klinik

- ❖ Ca. 355 kontakter i 2019/20 (med delvis nedlukning marts-juni). 6% af disse var kvinder.
- ❖ Ca. 75% henvises med ED
- ❖ De fleste kvinder henvises med smerter
- ❖ Hver patient har i gennemsnit haft 2,5 kontakter (fremmøde/telefon) før de afsluttes.

Sexologisk Klinik

- ❖ 70% blev henvist fra egen læge
- ❖ 10% fra urologisk ambulatorium
- ❖ 5% fra endokrinologisk afdeling
- ❖ Resten fordeler sig på øvrige afdelinger på SVS Esbjerg, OUH og Sygehus Sønderjylland..

Sexologisk Klinik

Hvem kan henvises:

- ❖ Mænd > 18 år
- ❖ Erektile dysfunktion
- ❖ Ejakulationsbesvær: manglende, for tidlig, for sen udløsning
- ❖ Hyper-hypo seksualitet
- ❖ Manglende lyst
- ❖ Manglende orgasme

Sexologisk Klinik

Hvem kan henvises:

- ❖ Kvinder >18 år
- ❖ Smerter ved samleje, f.eks. vaginisme og vulvodyni
- ❖ Manglende orgasme
- ❖ Angst for samleje
- ❖ Tørhed i skeden
- ❖ Hyper- hypo seksualitet
- ❖ Dilatationsbehandling, f.eks. ved vaginisme

Sexologisk Klinik

Hvem kan henvise:

- ❖ Praktiserende læger, speciallæger eller anden læge, der har patienten i behandling på sygehuset.

Sexologisk Klinik

En dag i klinikken:

- ❖ 24 årig kvinde, behandlet gennem 1½ år for vulvodyni.
- ❖ 23 årig kvinde med smerter i forbindelse med samleje.
- ❖ 42 årig kvinde henvist pga sexafhængighed.

Sexologisk Klinik

En dag i klinikken:

- ❖ 47 årig mand henvist med ED.
- ❖ 45 årig mand henvist med ED.
- ❖ 23 årig mand henvist pga præmatur ejakulation
- ❖ 69 årig mand henvist med ED efter radikal prostatectomi

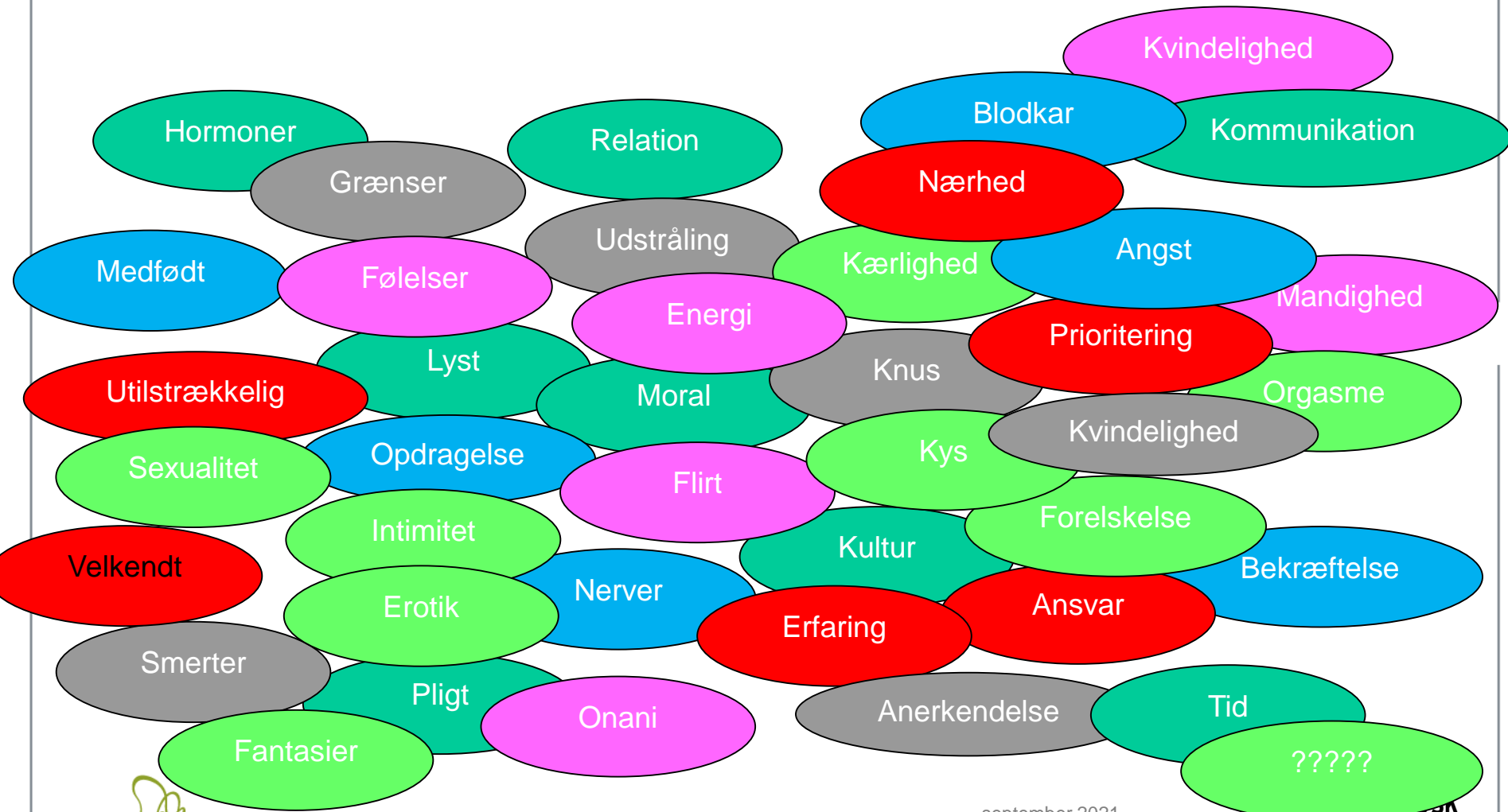
Hvad er seksualitet?

Seksuel sundhed.....

”..... er en tilstand, hvor et menneske oplever seksualiteten som en meningsfuld og berigende del af tilværelsen og under givne livsomstændigheder kan realisere sine seksuelle lyster og behov, alene eller i et ligeværdigt samspil med andre. ”

Vidensråd for forebyggelse 2012

Hvad er seksualitet?

Hvad er seksualitet?

"Seksualitet for mig er også, når vi en lørdag formiddag kan danse i stuen, på bare tær og i badekåber."

"Nu kan man jo ikke rigtig finde ud af, om det er generelt for kvinder oppe i alderen, at de ikke har så meget brug for det der sex, som én der er 40. Vi kan måske bedre acceptere det og så alligevel er jeg ikke helt sikker."

Hvad er seksualitet?

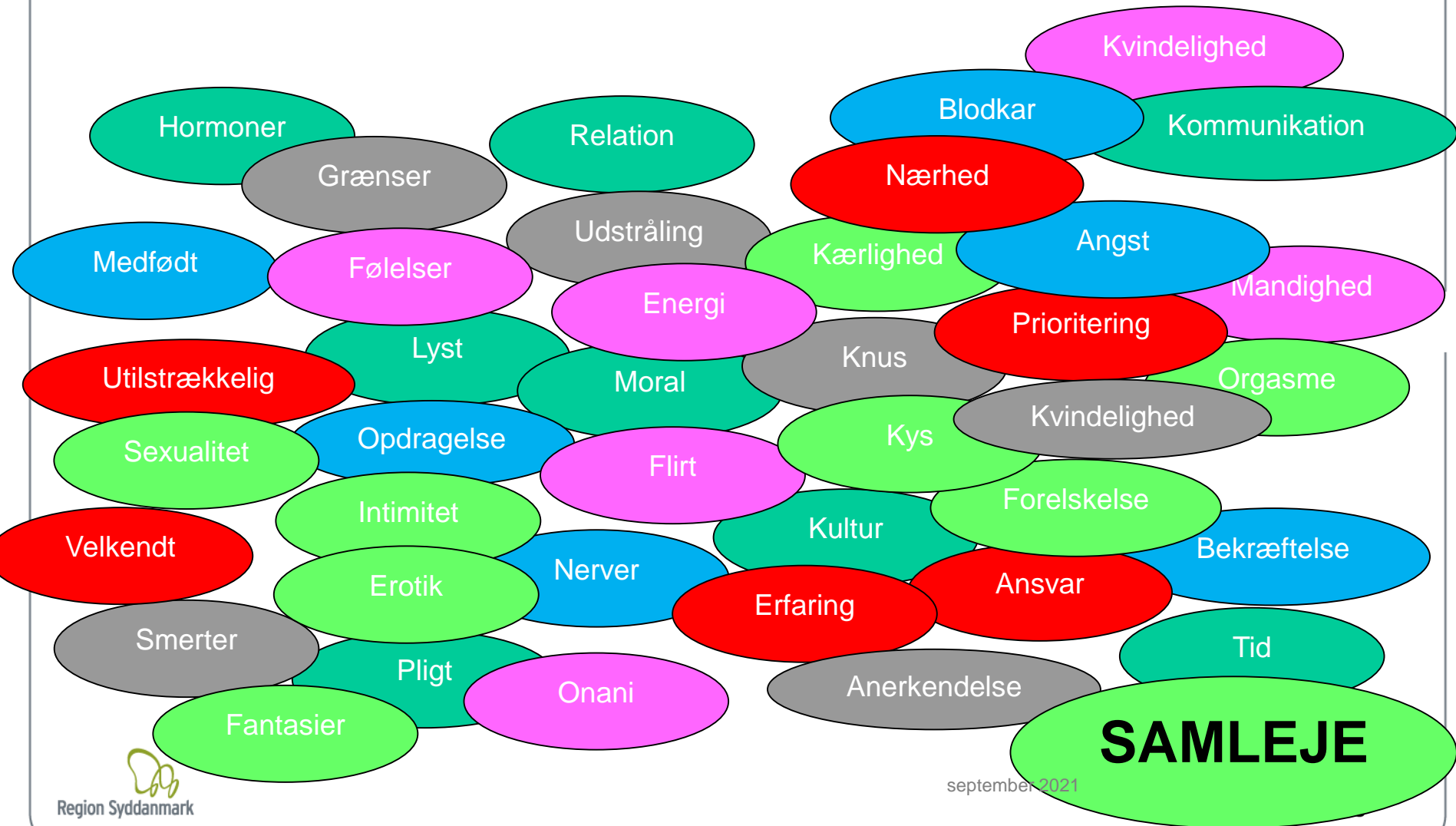
"Og så tænkte jeg, man har da sin mund og sine hænder."

"Jeg er da også ligeså glad for at blive holdt om og kysset her, der og alle vegne."

"Det er ikke så meget lige et egentlig samleje og ind og ud, der gør, at nu er mit liv lykkeligt."

"En morgen oplevede han en smule stivhed i penis. Det var nok for mig at kigge med og se, at det gjorde ham glad"

Hvad er sex?

Hvorfor beskæftige sig med sexologi i sundhedsvæsenet?

- ❖ 88% af mænd og 73% af kvinder mener, at det er vigtigt, meget vigtigt eller særdeles vigtigt at have et godt sexliv.
- ❖ 78% af mændene og 79 % af kvinderne finder i nogen/høj eller meget høj grad, at sexlivet er en meningsfuld og berigende del af livet

Hvorfor beskæftige sig med sexologi i sundhedsvæsenet?

- ❖ 27% af seksuelt aktive mænd har oplevet potentielt udredningskrævende rejsningsbesvær inden for de seneste fire uger. Andelen stiger kraftigt med alderen.
- ❖ 21% af seksuelt aktive kvinder har oplevet potentielt udredningskrævende seksuelt funktionsbesvær inden for de seneste fire uger. Andelen stiger kraftigt med alderen.

Projekt SEXUS 2019

Hvorfor beskæftige sig med sexologi i sundhedsvæsenet?

- ❖ Ved kronisk sygdom kan et velfungerende sexliv give livsmod og ressourcer til at klare et vanskeligt livsforløb.

Frisch M, Lindholm M, Grønbæk M. 2010, Christensen BS, Grønbæk M, Osler M et al. 2011

Hvorfor beskæftige sig med sexologi i sundhedsvæsenet?

- ❖ 90% af patienter oplever at deres seksualitet ikke bliver italesat

Marwick 1999, Persson et al. 2005, Southard & Keller 2009, Traumer & Laursen 2018

Hvorfor beskæftige sig med sexologi i sundhedsvæsenet?

- ❖ Et godt sexliv kan fremme livskvalitet og psykosocial trivsel, og omvendt kan seksuel og samlivsmæssig mistrivsel have sit udspring i såvel fysiske som psykiske og sociale problemer
- ❖ Seksuelle problemer og dysfunktioner kan være markører for underliggende sygdom både fysisk og psykisk.

Hvorfor beskæftige sig med sexologi i sundhedsvæsenet?

- ❖ Sundhed og livsstil kan påvirke sexlivet i
  - positiv retning (motion, vægttab, rygestop...)
  - negativ retning (inaktivitet, overvægt, rygning...)
- ❖ Seksuallivet kan påvirke sundhed og livsstil i
  - positiv retning (livskvalitet, et helle, compliance)
  - negativ retning (mindsket behandlings motivation sygdomme)

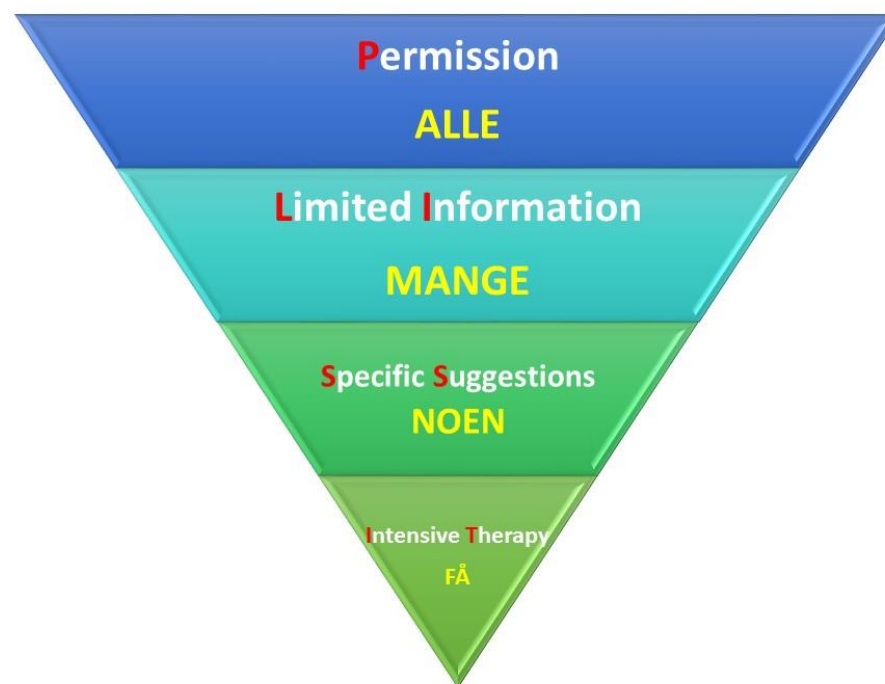
Vidensråd for Forebyggelse, Graugaard, Pedersen og Frisch, 2015

Hvorfor beskæftige sig med sexologi i sundhedsvæsenet?

- ❖ Hvis de seksuelle aspekter medtænkes i klinikken, kan de medvirke til styrkelse af livsmod og mestring hos den alvorligt syge
- ❖ Seksualitet og parforhold bliver næsten altid berørt ved sygdom.

Graugaard, Møhl og Hertoft, 2006.

Hvem kan tale med patienten om seksualitet?

23

Hvem kan tale med patienten om seksualitet?

P - Permission given

- inviterer til en samtale om seksualitet
- vis at du ikke er bange for at tale om seksualitet
- hjælp patienten til at føle sig tryk
- inviter partner

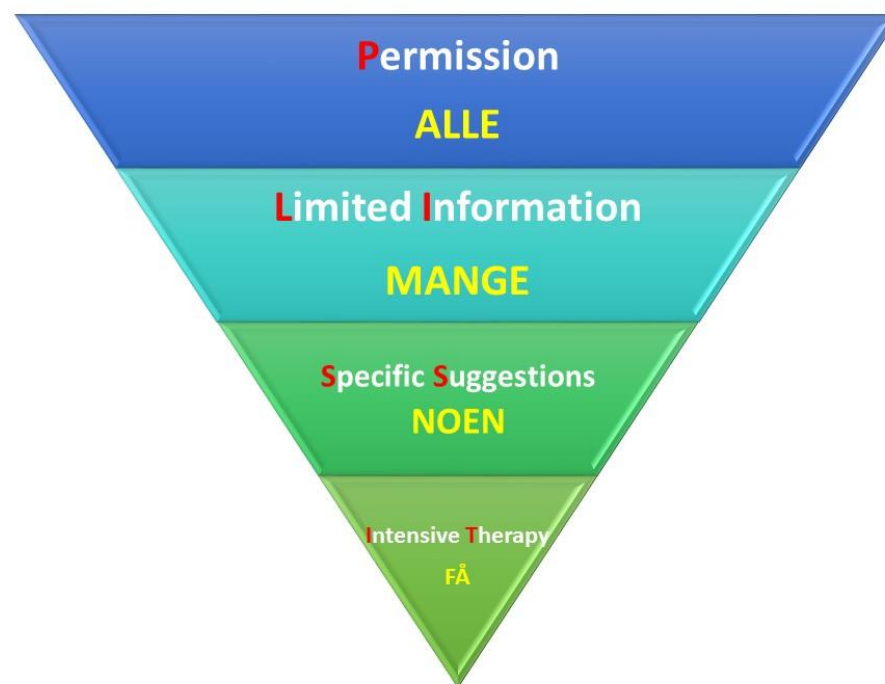

Hvem kan tale med patienten om seksualitet?

LI – Limited Information

- ❖ Hovedformål: at undervise patienten
- ❖ Etiologi, patologi og bivirkninger til patientens sygdom itale-sættes
- ❖ Give patienten et forståelses grundlag

Hvem kan tale med patienten om seksualitet?

26

Hvem kan tale med patienten om seksualitet?

SS – Specific Suggestions

- ❖ Patientens specifikke problem, som er identificeret gennem de to første stadier, behandles.
- ❖ Sexologisk anamnese patient/partner
- ❖ De “specifikke suggestions” er skræddersyet til den enkelte patient

Hvem kan tale med patienten om seksualitet?

IT-Intensive Therapy

Kræver stor indsigt i egne kompetencer og grænser

- ❖ Sexologisk uddannet person, terapeut
- ❖ Psykolog/psykiater
- ❖ Parterapeut
- ❖ Alternative sexologiske centre

Og hvordan gør jeg så det?

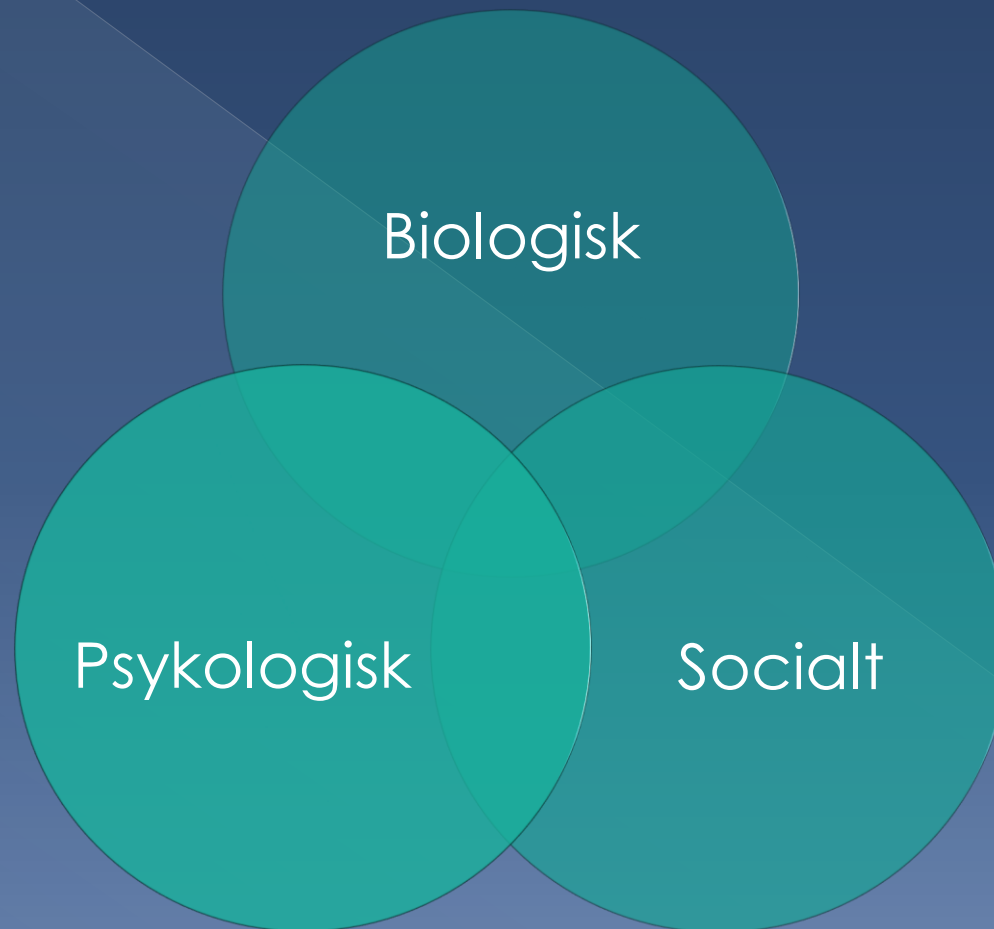
- ❖ Præsentation
- ❖ Forventninger
- ❖ Præciser rammerne for konsultationen
- ❖ Sprog / indhold
- ❖ Anamnese

Og hvordan gør jeg så det?

Anamnese

- ❖ Aktuelt
- ❖ Baggrund
- ❖ Psykosocialt
- ❖ Somatisk

Seksualiteten skal ansues
bio-psyko-socialt.

Biologisk

- ❖ Fysiologiske aldersforandringer
- ❖ Kroniske sygdomme
- ❖ Medikamentelle bivirkninger (komplet ED er x 3 øget ved medicinsk behandling)
- ❖ Kar / Nerver / Hormoner
- ❖ Anatomi
- ❖ Sygdomme
- ❖ Bivirkning til behandling af sygdomme

- Lyngdorf P, Hemmingsen L. 2004

Psykologisk

- ❖ Basale antagelser
- ❖ Magtesløshed, krise, vrede, angst, depression
- ❖ Nedsat selvværd, følelsen af at være ulækker, uatraktiv
- ❖ Body image disorder
- ❖ Identitetsforstyrrelser
- ❖ Skyld, skam og dårlig samvittighed.

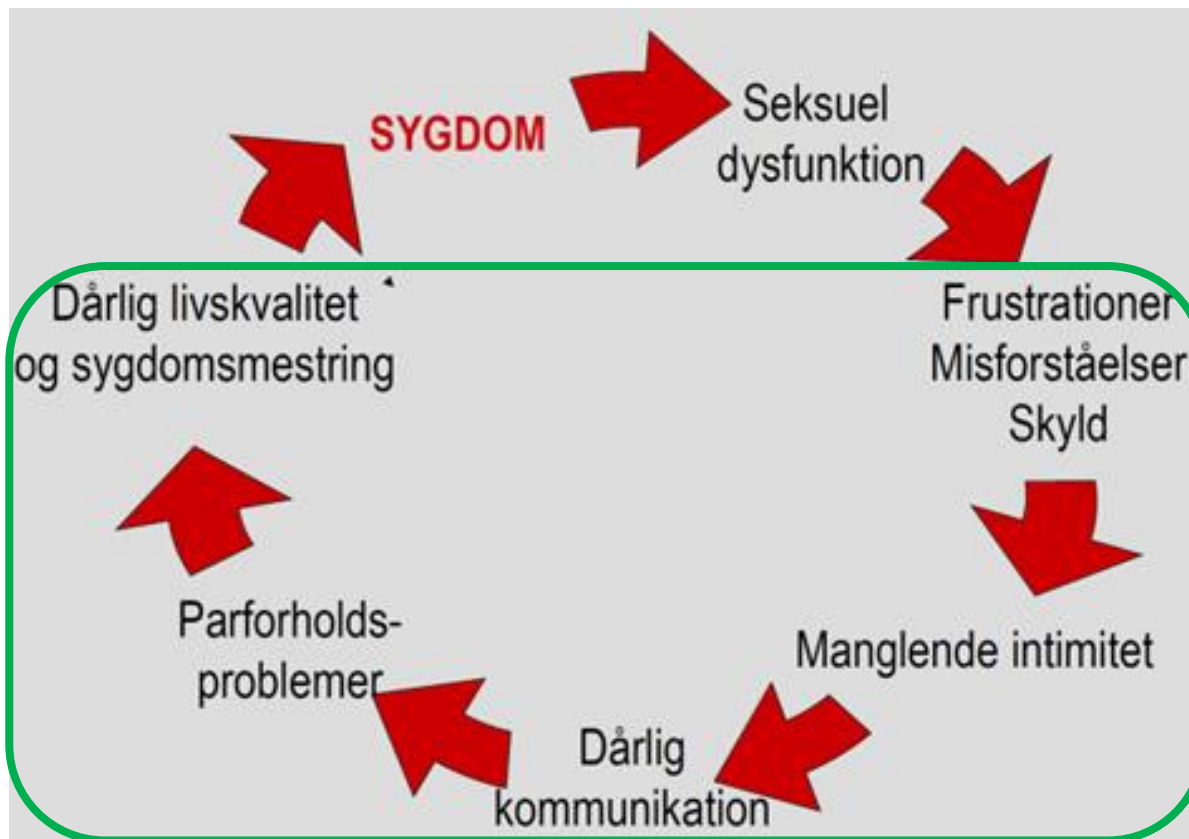
Socialt

- ❖ Mistet status
- ❖ Udtyndet netværk, ensomhed, isolation
- ❖ Stigmatisering, udstødning, diskriminatio
- ❖ Påvirkning af parforholdet

Socialt

- ❖ Det er kendt, at ikke bare sygdom, men også de medfølgende seksuelle problemer på sigt kan få konsekvenser for parforholdet i form af frustrationer, misforståelser, skyld og skam.

Graugaard, Møhl og Hertoft, 2006., Graugaard, Pedersen og Frisch, 2015

Tak for opmærksomheden

